

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De Articulis fidei. Cap. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

inquit tempus me enarrantem de Gedeon &c. Vnde nō est mirum si nos eas non expleamus.

De Articulis fidei.

C A P. V.

Sequitur de Articulis fidei. Sunt autē articuli modica partes fidei, prout fides nominat ea quæ creduntur: sicut articulos dicimus modica membra in corpore humano. Arctamur ad articulos credendos: & ipsi crediti arctant nos ad timorem Dei, vel amorem, vel aliam affectionem in Deum. ¶ Et notandum quod non omnia credenda dici possunt articuli fidei. Sunt enim quedam quæ fidem antecedunt, ut quæ sunt iuris naturalis, sicut est hoc, quod proximo non est nocendum. Quædam verò consequuntur fidem: ut antichristum esse futurum. Et licet tam hæc, quam illa sint credenda, tamen nō sunt articuli fidei, ut videtur quibusdam, quod nō sint articuli nisi sint de Deo. ¶ Item notandum quod inter credenda quedam sunt de Deo, quedam de aliis. Inter ea verò quæ sunt de Deo, quedam sunt de Deo sine respectu creaturarum, quedam de Deo per respectum ad creaturas. Quæ sunt sine respectu creaturarū, sunt unitas essentia, singularitas in nobilitate, & supereminētia: cōtra quæ blasphemavit Manichæus ponēs duo principia, bonorū scilicet & malorū, & duos principes lucis & tenebrarū, & duo regna, eternitas, simplicitas, immutabilis personarum Trinitas, & earūdem æqualitas, hæc sunt quasi septē stellæ in dextera Christi. Apoc. i. Fides enim illuminans circa ista septē, donum Christi est. Inter ea verò quæ dicuntur respectu creaturarum, principalia sunt Dei potentia, sapientia, bonitas vel benignitas. Consequētia verò ad hæc sunt, creatio, recreatio, & similia. Ex apprehensione verò potentia, sapientia, & bonitatis, oriuntur quasi omnes partes diuini cultus. Ex apprehensione diuinæ potentia, adoratio & veneratio. Ad adorationem pertinet humiliatio nostra exterior vel interior, qua recognoscimus nos subesse Deo ad saluandū vel perdendū iure plenissimo. Exterius fit hæc recognitio in curuatione, genu flexione, prostratione, & cū exprimimus verbo nostrā subiectionem ad dominatissimā potētiam Dei. Interius verò fit hæc recognitio, dum cogitamus prauitatem nostrā diuinæ maiestati subiectam. Ad venerationem verò pertinet, quod ad Deum non nisi loti præsumimus accedere, vel sacra loca intrare, vel sacra contrectare. Itē ad eandem pertinet sacrorū locorū decor, vasorum & ornamentorū & illuminarium apparatus, & celebritas diuini officij. ¶ Ex sapientia verò Dei cuncta lucidē inueniente oriuntur timor & pudor, & sollicitudo declinādi ea quæ Deo displicent

implicet; & quærendi ea quæ Deo placet. ¶ De bonitate vero primo oritur amor: & si referatur bonitas ad operationes, quatuor sortitur nomina. Primò vocatur gratuita beneficentia, inquantum gratis tribuit bona sua. Secundò, misericordia, inquantum tollit vel lenit mala nostra. Tertio iustitia, inquantum vlciscitur mala. Quarto, largitas remuneras obsequia. ¶ Ex bonitate Dei primo modo nominata oriuntur quatuor partes diuini cultus ex radice vnius virtutis procedentes, quæ dici potest gratitudo, vel deuotio. Prima pars est gratiarum actio. Secunda benedictio, seu bonorum imprecatio. Tertia laudatio. Quarta glorificatio, quæ est beneficiorum Dei prædicatio ad alios. ¶ Ex misericordia vero oriuntur multæ partes diuini cultus procedentes ex radice vnius virtutis, quæ est spes veniæ vel gratiæ. Prima pars est deprecatio pro malis tollendis vel leniendis. Secunda oratio pro bonis obtinendis. Tertia afflictio, vt ieiunium. Quarta, elemosyna. ¶ Ex iustitia per donum timoris oriuntur, penitencia de præteritis & cautela à malis futuris inquantum referuntur ad fugiendam diuinam ultionem. ¶ Ex largitate obsequia remunerate oriuntur spes remunerationis, ex qua est omnis diuinus cultus, inquantum via est ad mercedem æternam. ¶ Inter credenda verò quæ sunt de aliis rebus à Deo, Primum est, quòd nihil numinis est in aliis rebus à Deo. Secundum, mundi inchoatio cum vniuersis quæ de eo sunt. Tertium creatio animarum in corporibus. Quartum, earum immortalitas. Quintum, singularitas corporum contra pluralitatem Pythagoricam. Sextum, resurrectio corporum. Septimum, loca tormentorum futurorum, scilicet infernus & purgatorium. Octauum, sacramenta. Nenum, gratia. Decimum, liberum arbitrium. Circa ista inueniuntur errores. ¶ Item notandum quòd articuli fidei collecti sunt in tribus locis, scilicet in Symbolo Apostolorum, quod dicitur submissè, & in illo Symbolo quod cantatur in Missa, quod à sanctis cõpositum est: & in Symbolo Achanasij, quod cantatur ad primam, scilicet, Quicumque vult. Primum factum fuit ad instructionem Ecclesiæ, quando nouella erat. Aliud post hæresibus ortis, ad explanationem primi, & expugnationem quarundam hæresum ortarum, & maxime contra illam quæ dicebat adorationem Spiritus sancto non esse tribuendam, vnde contrarium multum exprimitur in illo Symbolo. Tertium verò factum fuit cõtra alias hæreses, & maxime cõtra illas quæ erant contra incarnationem Filij, & resurrectionem mortuorum. Primum ideo dicitur submissè: quia quando factum fuit, nõ ita publicè fiebat fidei protestatio. Alia verò duo alta voce: quia

quia

quia facta fuerunt cōtra hæreticorū proclamationem, & quia tunc publica erat fidei protestatio. Primum Symbolum dicitur ad primā, & ad cōplerorium, duplici ratione. Primò, quia altera harū horarū principium diei est, altera noctis. In principio ergo diei, & in principio noctis dicitur, Credo in Deū: quia fides est principiu omnis boni. Secūdo, quia fidei professio valet ad effugādos dēmones qui diurnis & nocturnis actibus insidiantur, & eisdem horis, eisdem rationibus à laicis fidelibus dicendū esset. A religiosis tamen dicitur quando frater morti appropinquat ad dāmones effugandos, qui fini hominis insidiantur, secundū illud Gen. 3. Tu insidiaberis calcaneo illius. ¶ Possumus autem distinguere Symbolū Apostolorū in duodecim articulos, sicut duodecim fuerunt Apostoli, qui cōposuerunt. Fides verò horū duodecim articulorū est velut corona duodecim stellarū in ca pite spōsa: in intellectu scilicet. Apoc. 12. ¶ Primus articulus pertinet ad patrē, sex sequētes ad filiū. Primus illorū est secundum deitatem, quinque alij secundū humanitatem, & quinque ultimi pertinent ad Spiritū sanctum. Primus articulus est. Credo in Deū Patrē omnipotentē creatorē cali & terra. Et notandum quòd non est idē credere Deo, & credere in Deū. Deo credit, qui credit esse vera, quæ ab eo dicuntur: & hoc modo possumus dicere quòd aliquis credit Petro & Paulo. Credere in Deū, est credēdo diligere, & credendo in eum ire. Vnde glo. Aug. super illud Rom. 4. Credēti in eum qui iustificat impiū &c. Quid est credere in Deum? Credendo amare, credendo diligere, credendo in eum ire, & mēbris eius incorporari. Fides ostendit homini Deū esse summū bonū: ideo gressu amoris & boni operis habens fidem tendit in Deū. Ex iam dictis patet, quòd ille qui in peccato mortali est, mentitur, cū dicit, Credo in Deū, si intēdit illud dicere in propria persona. Aliud est si intēdat hoc dicere in persona Ecclesiæ fidem eius profitendo. Ad declarationē verò huius verbi, Credo in Deum, additur in Symbolo sanctorū, vnum, cū dicitur, Credo in vnum Deū. Sequitur, Patrem omnipotentem. Omnipotentia in tribus attenditur scilicet in amplitudine potētia: potest enim quæcunque vult facere. Secūdo in hoc quòd ad agendū nullo indiget. Tertio in hoc quòd à nullo prohiberi potest. Et attende hanc coniunctionem, Patrem omnipotentem, valde dulcem esse verè fideli. Patri enim non deest bona voluntas ad filios, præcipuè patri misericordiarū, qui minus obliuiscitur filiorum suorum, quàm mater. Esa. 49. Omnipotenti verò non deest potestas implendi illā bonam voluntatem. Patris

omni

omnipotentiam non videntur credere, qui relicto Deo adhærēt diabolo, credentes se fame morituros, si Deo seruiert: quali diabolus vel melioris voluntatis vel maioris potestatis sit ad prouidendum his qui sibi seruiūt, quā Deus. Sequitur, Creatore cæli & terræ. Create est de nihilo aliquid facere. Ad declarationē huius verbi, dicitur in Symbolo sanctorū, Factorē cæli & terræ, visibilibus, & inuisibiliū. Quæ expressio facta est contra illā hæresim, quæ dicit visibilia esse à principe tenebrarū, inuisibilia verò à Deo. Secundus articulus est, Et in Iesum Christum filiū eius vnicū, Dominū nostrū. & est sensus: Credo &c. id est, fide tēdo in Iesum Christū, fidem habeo de ipso, quòd ipse sit Iesus, id est, saluator eorū qui ei adhærēt, ideo ei adhæreo. Et iterū quia fidē habeo quòd ipse sit Christus, id est, vnicus, & benignus. Bernardus: Omnino propter mansuetudinē quæ prædicatur in te, currimus post te Domine Iesu, auditis quòd pauperes nō spernas, peccatores non horreas. Item credo quod sis filius Dei, cui seruire, honor est. In hoc quòd dicitur filius Dei, insinuat quòd ipse sit Deus, sicut enim filius hominis homo est nō alterius speciei: sic filius Dei Deus est. Sequitur, Vnicū Dominū nostrū. Christus Dominus noster est duplici iure, scilicet iure creationis & iure redēptionis. Creatura necessariò est creatoris, cū eā gratis fecerit & ex nihilo. Tribus de causis aliquis habet ius in re, quæ fit, vel quia eam facit, vel quia pretio eius fit, vel quia materia ex qua fit ipseus est: sed nulla harū causarū aliquid habet dominū in creatura, nisi creator. Contra vniuersale dominium Christi peccare videtur, hi qui volūt dominari, & qui cōtra voluntatē Dei terrenis dominis nolūt obsequi. Qui ascendit super occasum, Dominus nomen est illi. Ille solus pro domino habendus est, qui suscitare potest hominem, si in eius seruitio mortuus fuerit. Non libēter sequitur miles dominū illum qui non potest ei restituere equū suum, si in seruitio eius eū amisit. ¶ Primus inter articulos pertinētes ad filij humanitatē est hic. Qui cōceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine. Christus cōceptus est de Spiritu sancto: id est, Spiritu sancti operatione: quia Spiritus sanctus separauit à beata Virgine quòd purissimū erat in ea, & formauit inde corpus Christi, & instāti animam infudit, vt tam citò esset verus homo & verus Deus. Non fuit anima infusa circa 40. diem à cōceptione, sicut dicitur fieri in aliis. Imò fuit vir ab ipsa cōceptione. Hier. 31. Nouū creauit Dominus super terrā: scēminā circundabit virum &c. Christus in cōceptione culpam cauit, in natiuitate verò matris

sua

suæ dñum virginitatis non intulit, nec ei doloris causa fuit. Mansit enim mater eius virgo post partum, & sine dolore eum peperit: in quo dedit exēpla aliis vt benignè sese habeant erga matres suas, nec sint eis causa doloris vel depauperationis. ¶ Secundus articulus pertinēs ad humanitatē est, Passus sub Pōtio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus. Attendere debet fidelis quāta pro eo sit passus, & à persona quē indigna erat etiā vita, cum esset infidelis. Cruci etiā affixus est, quod erat vilissimum genus tormētorum, in qua perseverauit vsq; ad mortē, vt fideles à cruce pœnitentiæ ad suggestionē diaboli non descendant, Sepultus est, licet corpus eius non esset dandum corruptioni, secundum illud, Non dabis sanctum tuū videre corruptionem. Volens in ista absconsione aliis assimilari. ¶ Tertius articulus pertinens ad humanitatem, est, Descendit ad inferna: & hoc secundū animā: vt extraheret suos qui in limbo erāt. Et attēde perversitatē hominis qui non vult Christū sequi in cælum, qui hominem secutus est in infēnum. ¶ Quartus est, Tertia die resurrexit à mortuis. Si Christus mortuus sua virtute resurrexit: verisimile est quod ipse iam viuens mortuos suscitare possit. ¶ Quintus est, Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis: inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Si Christus ascendit in cælū, ascendent post eum qui ei adhærent. In eodem enim hospitio membra recipientur, in quo caput receptū est. Christus secundum quod homo, sedet à dextris Patris, quia est in potioribus bonis eius: secundū verò quod Deus est, conregnat à qualis ei, vt tangit glo. super illud Psal. Sede à dextris meis. Christus sibi & suis ad dexteram Patris locum elegit: quia in dextera sunt delectationes eius vsq; in finē. Inde vēturus est iudicare viuos & mortuos: id est, bonos & malos, vel illos qui in aduētū suo viui reperietur, qui in momēto morietur, & postea resurgēt, & illos qui prius erāt mortui. Magna fiducia erit fidelibus, quod frater eorū iudicabit. Ioan. 5. Pater nō iudicat quenquā, sed omne iudiciū dedit filio. ¶ Primus articulus pertinēs ad Spiritū sanctum est, Credo in Spiritū sanctū, sanctā Ecclesiā catholicā. Credo: id est, fide tendo in Spiritū sanctum. Qui fidē habet quod Spiritū sanctus magnæ bonitatis & suauitatis sit his in quib; habitat, preparat se ad hoc qd sit eius habitaculū, hic per gratiā, in futuro per gloriam. Sap. 12. O quā bonus & suauis est Domine spiritus tuus in nobis. Eccl. 24. Spiritus meus super mel dulcis. ¶ Ad spiritū sanctum tria partiēt in præsentī, & duo in futuro. Cū enim ipse sit bonitas, ad eū pertinet

net

net destructio malitiæ: bonitas enim cōtraria est malitiæ. Vnde ad eū pertinet sanctificatio, idē dicitur, Sanctā Ecclesiā catholicā. Et pertinent ad eundem articulum hæc duo, Spiritum sanctum, sanctā Ecclesiā catholicā. Credere enim debemus, quod Spiritus ipse sanctus sit, & quod Ecclesia sancta sit ab eo. Itē ad Spiritum sanctum pertinet sanctorum cōmunicatio: vno membrorum in corpore Ecclesiæ & ad caput & ad inuicem: sicut spiritus homanus in corpore humano membra vnit, cuius vnionis signum est sacramētum Dominici corporis. Item ad Spiritum sanctum pertinet communio quā habent sancti ad inuicem in hoc quod sunt socij in lucro, quod tangit Dauid, dicens, Particeps ego sum omnium timentium te, &c. In cōmunionē ergo sanctorum triā intelligamus ad quā pertinet secundus articulus. Sacramētū cōmunionis mystici corporis, quod est Ecclesia. Cōmunionem sanctæ societatis, ex qua accidit quod qui libet qui est de Ecclesia, verē partē habet in omnibus bonis quæ sunt in Ecclesia, per quā viā aliquis de facili dicitur. Ad quā etiā cōmunionē sequi debet cōmunicatio tam bonorū quā malorum temporalium, vt mala proximorū nobis assumamus per compassionem, & bona nostra eis communicemus per elemosynarum largitionem. Item ad Spiritum sanctum pertinet remissio offensionum cum ipse sit benignitas ad quod pertinet tertius articulus, Peccatorum remissionem. Credere enim debemus, quod peccata remittuntur in Ecclesia per baptismum & pœnitentiā & alia sacramēta: nec solum semel remittit Spiritus sanctus peccata homini: sed quotiescunque verē quis pœnitet. ¶ Ad bonitatem etiā Spiritus sancti pertinet remuneratio tam in corpore, quā in anima. Ad remunerationem corporis pertinet quartus articulus, Carnis resurrectionem. Ad remunerationem animæ quintus, Vitam æternam. Qui carnis resurrectionem fideliter credit, non timet miserum corpus expendere in seruitio Christi, ex quo sperat se recepturum illud cum quadruplici gloria claritatis, impassibilitatis, subtilitatis, & agilitatis. Item qui fidem habet de vita æterna, sollicitus debet esse quomodo illi prouideat. Si cū tāta sollicitudine prouiderent huic miseræ vitæ, de qua nemo certus est per diē, quanta sollicitudo debet esse prouidendi illi vitæ de qua certū est quod erit æterna: ibi nec locus erit mendicādi, vt manifestū est in diuite epulone. Luc. 16. Et in fatuis virginibus. Mat. 25. Nec locus laborādi, nec aliquid mutuo accipiendi. In vita enim præsentī vix est aliquis, cuius paupertati non consulatur aliquo istorum

trium

trium modorum. Ibi verò qui sibi non prouiderit, egestatem æternam patietur, vt nec guttam aquæ modicam habere possit. Et norandum quòd Aug. in libro de fide, ad Petrum, enumerat 40. firmiter credenda & indubitanter tenenda, quæ causa breuitatis hic non posuimus.

De erroribus qui catholica fidei aduersantur. Et primò de errore illorum, qui negant Deum esse. CAP. VI.

Sequitur de erroribus qui fidei catholicæ aduersantur. Et primò dicitur de errore illo quæ tangit Dauid, dicens: Dicit insipiens in corde suo, Nō est Deus. ¶ Et notandū quod hi qui sunt in errore isto, omni bono sunt indigni, quia largitori omni boni ingrati: vnde indigni sunt disputatione qua laboratur ad destructionē erroris eorū ipsi meritò sunt à Deo despecti, quū ipsi Deū nō reputēt: & ideo à correctione sunt valde remoti. Eccl. 7. Cōsidera opera Dei, quòd nemo possit corrigere quæ ille despexit. Tū quia Dei misericordia immanis est, & quia scriptū est, Responde stulto iuxta stultitiam suā, ne sibi sapiens esse videatur. Prouerbio. 26. Ad extirpationem huius erroris aliqua dicemus. ¶ Error iste nō solū est insipientia, imò insania. Quæ maior insania, quàm dicere, illud non esse quod causa est omnibus vt sint? Cū insano verò nemo solet philosophari ad destructionem errorum ipsius. Philosophus: Stultum est de quolibet contraria opinionibus proferente esse sollicitū. Ite Philo. Nō oportet omne problema nec omnē positionē desiderare: sed quæ dubitabit aliquis indigentū rationis & nō pœnæ vel sensus. Nam qui dubitat utrū oporteat Deū venerari, & parentes honorare, vel nō, pœna indiget: qui autē utrū nix alba, vel nō, sensu. Verè qui Deū nō agnoscut, pœna indigent, vt qui in bonis positi non agnoscut bonorū omniū largitorē, in malis positi agnoscat malorū liberatorē. Greg. Oculos quos culpa claudit, pœna aperit. Es. 28. Sola vexatio tantūmodo dabit intellectū auditui. Hier. 16. secundū aliā translationem: Per omne flagellū & dolorē erudietur Hierusalē. Et Tob. 11. Recuperauit visū Tobias, cū filius eius liniuisset oculos eius felle. Et 2. Mac. 19. Antiochus Deum recognouit in tormentis à Deo positus, dicens Iustum est subditum esse Deo, & mortalem non patia Deo sentire. Pœna timorem incurrit: timor verò initium sapientiæ est, Prou. 1. Qui in errore isto sunt, rusticissimi & ignobilissimi sunt: vnde verbis erudiri non possunt. Prou. 29. Seruus verbis erudiri nō potest: quia quod dicitis audit, & respondere cōtēnit. Verè contēptus siue voluntas in causa est, vel potius in culpa est, quod tales non credunt Deū esse.

Animo